

Ministeriet for familie- og forbrugeranliggender
Fødevarestyrelsen
15. marts 2006
J.nr.:

Samrådstale
til spørgsmål AP den 15. marts 2006
i Folketingets Udvalg for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Spørgsmål AP: Mener ministeren, at forbrugerne kan være tilfredse med at kunne købe dansk frugt, hvor omkring halvdelen af sorterne indeholder pesticidrester?

Det talte ord gælder

Anvendelse af pesticider

I Danmark er det i landbrug og gartneri tilladt at anvende pesticider til bekæmpelse af skadegørere. Vi må derfor også acceptere, at anvendelse af pesticider kan betyde, at der findes pesticidrester i frugt og grøntsager på det danske marked. Anderledes kan det ikke være.

Resumé af resultaterne fra pesticidkontrollen

Jeg vil gerne indledningsvis kort referere de konkrete fund i pesticidkontrollen for 2004. Der blev undersøgt i alt 120 forskellige typer af afgrøder med i alt 1624 analyser for pesticider. Der har været mest fokus på frugt og grønt, hvorfor jeg specifikt omtaler fundene i disse produkter.

I danske frugter påvistes rester af pesticider i 49% af frugterne, medens der i udenlandsk dyrkede frugter fandtes rester i 76% af frugterne.

I danske grøntsager fandtes rester af pesticider i kun 12 % af prøverne, medens der i udenlandsk producerede grøntsager fandtes rester af pesticider i 41%.

Godkendelse af pesticider

Pesticider, der sælges og anvendes i Danmark, skal godkendes af de danske myndigheder. Jeg vil kort redegøre for, hvordan et nyt pesticid godkendes i Danmark.

I Danmark er det Miljøstyrelsen der er den ansvarlige myndighed for pesticidgodkendelser. Ønsker en producent af pesticider at få et nyt pesticid godkendt i Danmark indsendes ansøgning til Miljøstyrelsen. Kravene til indholdet i en ansøgning følger EU fastsatte principper, hvor der tages hensyn til virkning overfor skadegørere, miljøforhold og forbrugersikkerhed. Denne procedure er ens for alle EU-lande, da alle pesticider skal godkendes af de nationale myndigheder i det enkelte EU lande.

Jeg vil nu kort redegøre for de enkelte dele af godkendelsesproceduren for pesticider:

God landbrugsmæssig praksis

Jeg kan oplyse, at Miljøstyrelsen i forbindelse med en godkendelse af et pesticid,

bl.a. stiller betingelser for landmandens eller gartnerens anvendelse af pesticidet.

Det er et krav for al pesticidanvendelse i EU, at anvendelsen skal følge god landbrugsmæssig praksis (det vi kalder GAP). GAP fastsætter dosis, behandlingshyppighed og tidspunkt for seneste behandling før høst. GAP-princippet betyder, at man opnår akkurat den plantebeskyttelse man ønsker, og at restmængden af pesticidet i fødevaren ikke vil være højere end nødvendig.

Det er afgørende, at den restmængde der er tilbage i fødevarerne er sundhedsmæssigt acceptabel. GAP er derfor en væsentlig faktor i forbindelse med fastsættelse af maksimalgrænseværdier.

Producenten skal dokumentere, at restindholdet er sikkert.

Før et pesticid bliver tilladt, skal producenten dokumentere, at restindholdet af pesticidet ikke er sundhedsmæssigt uacceptabelt for mennesker. Jeg er tryk ved, at intet pesticid bliver godkendt i Danmark, hvis det viser sig at være sundhedsmæssigt uacceptabelt. I Danmark er det Fødevarestyrelsen og Danmarks Fødevareforskning der foretager denne sundhedsmæssige vurdering.

Nationale og EU maksimalgrænseværdier

Når der fastsættes maksimalgrænseværdier i forbindelse med en dansk godkendelse vil denne maksimalgrænseværdi fremgå af pesticidbekendtgørelsen.

Men der opereres også med EU maksimalgrænseværdier – værdier, som er fastsat i henhold til en række pesticidrammedirektiver. Dette sker som led i et positivliste- og revurderingssystem for pesticider på EU-niveau.

Når et pesticid har været igennem EU-revurderingsprocessen og er blevet vurderet i forhold til EU-positivlisten, vil der ske en harmonisering af nationale maksimalgrænseværdier for pesticidet. En national maksimalgrænseværdi er derfor altid en midlertidig indtil en harmonisering af pesticidets maksimalgrænseværdi er en realitet.

Indtil der ved udgangen af 2007 er fuld harmonisering på pesticidområdet, vil der være denne opdeling af maksimalgrænseværdier i nationale og EU maksimalgrænseværdier.

Formålet med den danske pesticidkontrol

Om grænseværdier overholdes kontrolleres løbende ved den danske pesticidkontrol, som udføres af Fødevarestyrelsen. Den danske pesticidkontrol har et overordnet formål, som jeg synes det er vigtigt at holde for øje, nemlig

at kontrollere, at forbrugerne ikke udsættes for sundhedsmæssige risici ved at spise fødevarer med uacceptable mængder af pesticidrester.

Dette gøres dels ved at kontrollere, at gældende maksimalgrænseværdier overholdes, dels ved at vurdere befolkningens indtagelse af pesticider fra kosten. Resultater fra den danske pesticidkontrol bliver dermed også brugt til at følge udviklingen i danskernes indtag af pesticidrester.

Kan vi være tilfredse med fundene?

Jeg bliver så spurgt om de danske forbrugere kan være tilfredse med, at omkring halvdelen af dansk frugt indeholder pesticidrester. Ud fra sundhedsmæssige forhold er der grund til at være tilfreds med, at fundene holder sig under gældende maksimalgrænseværdier i de fleste situationer. Hvis fundene derimod overskrider de gældende maksimalgrænseværdier, og vi dermed sætter forbrugernes sikkerhed over styr, er det ikke tilfredsstillende.

Regeringens mål i regeringens pesticidhandlingsplan 2004-2009 er, at restkoncentrationsindholdet i dansk producerede fødevarer skal være mindst muligt, og derfor skal det gøres bedre.

Jeg vil gerne understrege og forsikre jer om, at Fødevarestyrelsen og Danmarks Fødevareforskning nøje følger udviklingen, således at vi kan skride ind i tilfælde af, vi når sundhedsmæssigt uacceptable niveauer.

Økologiske afgrøder - et alternativ

Som sagt må vi acceptere, at der kan findes pesticidrester i vores konventionelt dyrkede fødevarer. Jeg skal dog ikke undlade at sige, at man i Danmark altid har muligheden for at vælge fra, når det gælder pesticidrester i fødevarer.

Forbrugerne har muligheden for at købe økologiske produkter, som ikke er dyrket ved brug af pesticider. Jeg skal dog ikke undlade at bemærke, at der desværre også er konstateret en stigning af fund af pesticider i økologiske produkter.

Der er i alt undersøgt 56 økologiske frugt og grønt produkter i 2004 og heraf påvistes rester af pesticider i 4 ud af 34 udenlandske producerede økologiske produkter (11,7%) og 1 ud af 22 dansk producerede økologiske produkter (4,5%).

Der er derfor færre fund i danske økologiske produkter end i udenlandsk producerede produkter, hvorfor jeg ud fra disse fund kan anbefale forbrugerne at købe danske økologiske produkter for at undgå rester af pesticider.

Afslutningsvis vil jeg understrege, at fund af rester af pesticider i økologiske produkter ikke nødvendigvis er ensbetydende med en overtrædelse af reglerne, idet der i de økologiske regler skelnes mellem bevidst anvendelse af et forbudt pesticid og utilsigtet

indhold stammende fra eksempelvis vindspredning fra ikke-økologisk drevne naboarealer.

Stigning i fundene af pesticider?

Det er korrekt, at det ser ud til, at der findes flere pesticider i vores afgrøder end tidligere, når man kigger hen over en længere periode.

Sammenligningsgrundlag

Jeg vil dog advare mod, at overfortolke resultaterne. Man skal altid holde sig for øje, at sammenligningsgrundlaget ikke altid er indlysende.

Tendenser

En helt klar tendens kan kun uddrages såfremt prøveplaner og analysemetodikker er ens fra år til år og dertil kommer, at nye pesticider erstatter gamle pesticider og nogle udfases helt. Tendensen er dog, at der påvises flere rester af pesticider i danske afgrøder end tidligere. Uanset at stigningen af pesticidrester ikke udgør et sundhedsmæssigt problem, er stigningen uønsket jf. regeringens pesticidhandlingsplans mål om, at rester af pesticider i dansk producerede fødevarer skal være mindst muligt.

Afslutning

Sluttelig vil jeg gerne understrege, at det er de danske avlere af frugt og grønt, der i sidste ende har og bør påtage ansvaret for at dyrke

frugt og grønt, der ikke udsætter den danske befolkning for sundhedsmæssige risici og som lever op til forbrugernes ønsker om renere fødevarer.